

הערות בעניני בורר - שיעור 596

I. השאלות

- (א) אם שייך בורר בכגדים התלויים בארון - עיין בערוך השלחן (שי"ט - ח-ט) שכתב דאם יש בורר בכגדים הנפרים שייך בורר בארון של כגדים התלוין בקלבים מיוחדים וכ"כ האג"מ (ד - ט"ז - י"ז) דכגדים יכול לעשות עצה זו היינו ליקחהו מהקלאזעט דרך התעסקות עד שימצא את הכגד שצריך אבל לא באופן הניכר שכוונתו לברור וכ"כ האיל משולש (ד - ל"ג) דחליפות ושמלות וכיו"ב התלויים בארון ע"ג קולבים זה סמוך לזה באופן שצריך לחפש אחר הכגד שצריך הרי זה תערובת ומותר לברור רק כשרוצה להשתמש בו לאלתר (בשם הגר"נ קרליץ) אמנם אם הכגדים בערימה ואינו מסלק המין שלמעלה אלא כדי להגיע שלמטה שרוצה בו אין זה נחשב לכרירה כלל ומותר ואפילו כשאינו צריך המין שלמטה לאלתר (בה"ל שי"ט ד"ס לחכול מיד) כגון מעילים התלויים על מתלה שבקיר זה על גב זה או על המטה וצריך מהם מותר להסיר העליונים כדי להגיע למעיל שרוצה (מ"ב ט"ו) וה"ה קערות ספרים או דברים במגירה או במזודה שהם בערימה ואבאר
- (ב) לכן אשה שרוצה לקחת בגדה מן הקלאזעט ליל שבת לחממה על הרדיאטור כדי לצאת בה כבוקר צריך לעשותו ערב שבת או שכת בכוקר דיש איסור לברור לכו ביום ואבאר
- (ג) שייך בורר בספרים שבארון ולכן יטול הספרים רק דרך התעסקות דהיינו שאם נטל ספר שאינו צריך יעיין בספר שלא נראה שעושה מעשה בורר (אג"מ ד - ט"ז)
- (ד) להוציא מאכל מן המקרר רק להגיע למאכל שבפנים עיין בשש"כ (ג - ט"ז) דמשקאות ממינים שונים המסודרים במקרר לפי מיניהם מותר להוציא מהם כדי להגיע למין הרצוי אמנם אם המשקאות אינם מסודרים והם מונחים זה על זה יוציא את המין שהוא רוצה לשתות בשעת הסעודה דאם לאו יש איסור בורר והגרשז"א לא הגיה עליו משמע דהסכים לדבריו לכן בדלת המקרר הבקבוקים אינם מעורבים ואין כאן בורר (ספר מאור השבת דף תפ"ו בשם הגרשז"א) אמנם במקרר צפוף אסור לברר אמנם האיל משולש (ט"ו - הערה ז"ה) כתב בשם רב אלישיב דאם היה המקרר צפוף ומלא באופן שאפשר להחשיבו כמעורב יש בזה משום בורר והאיל משולש היה מסופק אם מותר להוציא את האוכלים הנמצאים מקדימה כדי להוציא הדברים שבפנים כנ"ד ועכ"פ ודאי מותר להזיז הדברים לצדדים כדי להגיע למה שרוצה (שביתת שבת ח"א ל"ד ומ"ב של"ט - ל"ד ודלא כהפמ"ג ח"ב של"ט - י"ד דסליק לצדדיו אסור)
- (ה) בשמחות שנשארים על הקערות סוגי עוגות שונים מעורבים אסור למינם לסוגיהם ולשים כל דבר במקומו אלא יניחם כשהם מעורבים
- (ו) כלי הסעודה האוכלים והבקבוקים הנשארים באי סדר על השלחן לאחר הסעודה דעת הגר"נ קרליץ והגר"פ שיינבערג שנחשב לתערובת ויסירם מכל הבא לידו אבל דעת הגר"ש ואזנר והגר"ש אלישיב דאין זה תערובת וצ"ע מאי שנא מהמקרר שנחשב מעורב
- (ז) להפריד הפסולת מן השלחן לפח אשפה המיוחד (recycling) עיין בספר איל משולש (ט - הערה ט"ז וע"ח) דפסולת רגילה המעורבת בפסולת שיש בו קדושת שביעית אסור להפרידם (בשם רב אלישיב) ויש מתירין משום שהולך לאיבוד וגם משום דפסולת מפסולת אין איסור בורר (שיעור I-478)
- (ח) להסיר הפלפל הנקרא paprika שנדבק לבשר עוף עיין במ"ב (שי"ט - כ"ט) דלא יתן עליהם מים כדי להסיר האבק והעפר מהתפוחי אדמה משום בורר אמנם עיין באג"מ (ב - קס"ה) שחולק על המ"ב דלאכול לאלתר מותר כמו לקלוף שומים ובצלים לאכול לאלתר ואולי דומה להדחת כלים דמותר אפילו לכו ביום ואפשר נידן דידן תלוי במחלוקת זו ועיין באג"מ (ד - ט"ז - ט) שהנוצות הנשארות על העוף לאחר שנתבשל מותר להסירם סמוך לאכילה כקליפת פירות ולא דמי לעצמות מהדגים דאסור דאין בו היתר של קליפות וע"ע באיל משולש (ו - ס"ח) דלכתחילה יכניסם לפיו עם העור ועיין בשש"כ (ג - ב) דאסר משום גוזז וכ"כ האג"מ דאם אפשר להשליכן מפיו באכילתו יעשה כן משום גוזז ואם א"א יכול לטלם קודם אכילתו לאלתר ולכאורה ה"ה בנידן דידן (paprika) דיכול להסירו
- (ט) בעור של העוף שראוי לאכילה הוא דבר אחד ממש עם הבשר והוא כחותך קצת מחתיכה גדולה של בשר שלא שייך בורר ואף להניח אין לאסור (אג"מ ד - ט"ז)

י) אסור לשרות פירות מלוכלכים במים כדי לנקותם כמו strawberries או romaine lettuce דהוי בורר (ט"ו - ט"ז)

יא) שמן שצף על גבי kishka יש דעות בין הפוסקים אם יכול לנגב השמן מעליו ותלוי אם זה חשוב צף למעלה או נבלע ואם נבלע צריך להסיר השמן אם מעט האוכל (ד"ע)

יב) מצא בתוך אשפה דף מן הספר צריך להוציאו וילמד בה קצת לאחר שיוציאה וכן כף או מזלג בתוך האשפה יוציאה משם וישתמש עמה קצת וה"ה כף חלבי שמעורב במגירה של כפות בשרי שייך איסור בורר

יג) צעצועים שונים שנתערבו אסור לסדרם בארון כל אחד במקומו המיוחד לו כיון שכל שהוא לוקח בידו לשם מיונו הוא לוקח ויש בו איסור ברירה (שש"כ ג - פ"ג)

יד) סכינים כפות ומזלגות אסור למינם כדי לסדר כל סוג לתא המיוחד לו וגם אסור להוציא כל הכלים מסוג אחד ביחד ולנגבם ולשוב ולהניחם בתא שלהם אבל להניח לתאים שלהם מיד לאחר הניגוב כשהוא לוקח כל כלי מן הבא לידו והוא מנגבו בפני עצמו מותר

טו) השומן שדבוק לבשר יחתכנו עם מעט מהבשר אמנם חתיכות השומן הקטנות שדרך לאכלן ביחד עם הבשר נראה שהם כמין אחד עם הבשר (איל משולש ג - ו - הערה פ"ח) וע"ע באג"מ (ד - ט"ז - ט"ח) דבעור של העוף שראוי לאכילה הוא דבר אחד ממש עם הבשר והוא כחותך קצת מחתיכה גדולה של בשר שלא שייך בורר ואף להניח אין לאסור דזה חשוב גוף אחד ולא מין אחד ואין צריך לאלתר כקליפת פירות (או יחתכנו עם מעט מהבשר ד"ע)

טז) הבורר ליפוי השלחן בכלים נאים שפיר נראה דמותר כיון שהיפוי נעשה לאלתר (שם דף תפ"ו)

יז) קילוף פירות וירקות בכלי המיוחד לכך (פילער) - עיין בשו"ת מחזה אליהו (ה"ב) שכתב דפילער אינו כלי סעודה כסכין ורק מיוחד לברירה ולכן אסור לקלוף וכ"כ הספר איל משולש (ז - הערה ס"ז) בשם הגרפ"ש וכתב דאע"פ שעם הגרעינים יוצא קצת מבשר הפרי אסור כיון שהכלי מיועד רק להוצאת הגרעינים (corer) וממילא עולה עמו קצת מהפרי וגם המ"ב (סקנה וס"ח - ס"ז) מודה לזה איברא בערוך השלחן (שכ"ח - ט) בענין הא"ך מעסע"ר כתב דדומה לטחון גבינה בסכין ולא ברי"ב אייזין ולכן ה"ה הפילער דינו כסכין ולא ככלי המיוחד לברירה וכ"כ האג"מ (ד - ט"ז - ט"ח) וכן שמעתי דהאג"מ התיר את הפילער

יח) קירור והפגה מצינה אסור לברור מין אחד של אוכלין מתוך השני על מנת לקררו במקרר אפילו לאוכלו מיד לכשיתקרר ועיין בשש"כ (תיקונים ג - הערה ר) שחזר ממה שכתב בחלק א' ועוד גם אם כוונתו להפיג את הצינה ממנו כדי שיוכל לשתותו בזמן הסעודה אינו מותר (ט"ז) ולא דמי לקילוף בצלים כדי להניחם לתוך המאכל שנעשה מרגלי בהמה דמסתבר שאם לטעם הטוב של התבשיל צריך שיהיו הבצלים מונחים זמן רב דחשיב אלאלתר ושרי (שש"כ ח - ג - הערה ר)

יט) מותר לערות המרק מן הקדירה של שאלאנט ובלבד שיזהר שכשנפסוק הקילוח ומתחילים לירד נצוצות קטנות שישאר מעט מרק מעורב בהשאלאנט (ט"ט - י"ד)

כ) מותר להשתמש בברז מים שעל פיו מתוקנת מסננת (ט"ט - י) ואפשר גם להמקפידים משום שלא נראה לעינים כלל שום ערבוב מ"מ מי שחושש לאיסור שרצים ופסולת אחרות יש לאסור ואם נפלה המסננת מותר להחזירה רק באופן ארעי (שש"כ הערה קס"ג צמילואיס) ואם הדרך להסירו תדיר אין לחוש לאיסור בונה או תיקון מנא (ד"ע)

כא) הסרת עוקץ מן הפרי עיין בשש"כ (ג - הערה ל"ז) בשם רשז"א דאין זה נחשב מעורב ומותר אמנם דעת החזו"א (כ"ד - ה) דהוא תערובת גמורה ולכן צריך למשוך הפרי המעוקץ ועיין במ"ב (שכ"ח - פ"ד) דמשמע דלאלתר מותר להסיר העוקץ

כב) פרי שחלק שלו רקוב עיין בשש"כ (ג - כ"ז) שהביא דעת הארצות חיים שדינו כקליפה ומותר אם אוכל לאלתר

כג) הסרת התוית הדבוקה להחלה או להפרי עיין בשש"כ (ג - הערה כ"ו וי"ח - ח) אם דומה לעצמות של דגים ואסור או כקליפת פירות ומותר לאלתר ועיין באיל משולש שכתב בשם הגר"נ קרליץ להחמיר

נפסל לעלו נשאות אבי אורי ל' אלעזר ליפא ב"ר יעקב ארזבי ע"ה אלא אורח' באשה רחל ב"ר גרשון מןק הפ"ק הכבן ע"ה